

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 251 (10543)

1977 чылдың октябрь 23, воскресенье

1925 чылда үндээлеттинген

Өрткө 2 өкп.

СЭКП обкомунда болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

КЫШКА БЕЛЕТКЕЛДИ-КИЧЭЭНГЕЙНИҢ ТӨВҮНГЕ

«Мал кыштегезашынынга белеткели доозарыны болгаш оңу чедипширши эртеририни талазы-биле немезде кемселер дугайында» доктаалды СЭКП обкомуну бюрзу баш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелин хураң алган.

Октябрьның 1-де байдал-биле амыра, республикада мыйыкты бода мал калаларының 35 хуузу, хой кылааларының 33 хуузу, бызаа база хураган калаларының 23 хуузу белеткелине, хой-хой чөм савалары, оңачалар, сүт кудур херекселдер болгаш өскө-көк чүдүр чөткө болуп турар деп ол доктаалды дөңсөлдү. Чөм белеткели херекселдер чөткө келип киреви болгаш тус-тус агрегаттар ханын көрдүмөз, а чамдарым каларында септетимең. Чөм белеткели херекселдер оператор ажыкчыларын чамдык чөрдөкө чөткө болгаш өрөттөп, доктаалды транспорт херекселдерини фермаларда база бригадаларда быжыгаваал, Ол-он екажынар, автовожатар, водораждачистер септетимең, сүт кудур 750 центнерга чедипшес, бар болуп турар саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Октябрьның 1-де байдал-биле амыра, республикада мыйыкты бода мал калаларының 35 хуузу, хой кылааларының 33 хуузу, бызаа база хураган калаларының 23 хуузу белеткелине, хой-хой чөм савалары, оңачалар, сүт кудур херекселдер болгаш өскө-көк чүдүр чөткө болуп турар деп ол доктаалды дөңсөлдү. Чөм белеткели херекселдер чөткө келип киреви болгаш тус-тус агрегаттар ханын көрдүмөз, а чамдарым каларында септетимең. Чөм белеткели херекселдер оператор ажыкчыларын чамдык чөрдөкө чөткө болгаш өрөттөп, доктаалды транспорт херекселдерини фермаларда база бригадаларда быжыгаваал, Ол-он екажынар, автовожатар, водораждачистер септетимең, сүт кудур 750 центнерга чедипшес, бар болуп турар саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

РОССИЯНЫҢ КУШ-АЖЫЛЧЫ БАЗЫ МНАРЫ

Россия Федерациязының улутунуң амылдакчылары Октябрьның социалист Улуг революциязының 60 чыл юнга алдар болгандар социалист чарышты малбарыңга үндөткөз, ССРЗ-ниң чаа Конституцияны бүгү улустуң чугаалашып иргениниң база хулэп алганын хаймытырмаш беди политикти болгаш куш-ажылчы кодурлушкунун байдалына 1977 чылды тос айларын, планын продукцияны сайгарарының кемселериниң база кылыгыларын эң чугула хейрлериниң хей нуруузуң будурериниң талазы-биле хууса бетинде куусеткен.

Россия Федерациязының улутунуң амылдакчылары Октябрьның социалист Улуг революциязының 60 чыл юнга алдар болгандар социалист чарышты малбарыңга үндөткөз, ССРЗ-ниң чаа Конституцияны бүгү улустуң чугаалашып иргениниң база хулэп алганын хаймытырмаш беди политикти болгаш куш-ажылчы кодурлушкунун байдалына 1977 чылды тос айларын, планын продукцияны сайгарарының кемселериниң база кылыгыларын эң чугула хейрлериниң хей нуруузуң будурериниң талазы-биле хууса бетинде куусеткен.

МАЛАЖЫЛЫНЫҢ МАСТЕРЛЕРИ

ЭШТЕР А. Т. АНТИПОВА, Л. Д. БРЫЗГЕ, И. В. ГОНЦЕ, А. С. ГРИГОРЬЕВ, А. Д. ДОВЖЕНКО, М. ИСАКОВА, Н. В. КОЗИНА, А. В. КОПЕЙКИН, Я. П. КЫХАЛОВ, Ж. МОЛДАСАНОВ, В. С. РУДЕНКО, Г. Я. СТОЛЯР ОЛАРГА

Эштер А. Т. Антипова, Л. Д. Брызге, И. В. Гонце, А. С. Григорьев, А. Д. Довженко, М. Исакова, Н. В. Козина, А. В. Копейкин, Я. П. Кыхалов, Ж. Молдасанов, В. С. Руденко, Г. Я. Столяр оларга. Эштер А. Т. Антипова, Л. Д. Брызге, И. В. Гонце, А. С. Григорьев, А. Д. Довженко, М. Исакова, Н. В. Козина, А. В. Копейкин, Я. П. Кыхалов, Ж. Молдасанов, В. С. Руденко, Г. Я. Столяр оларга.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

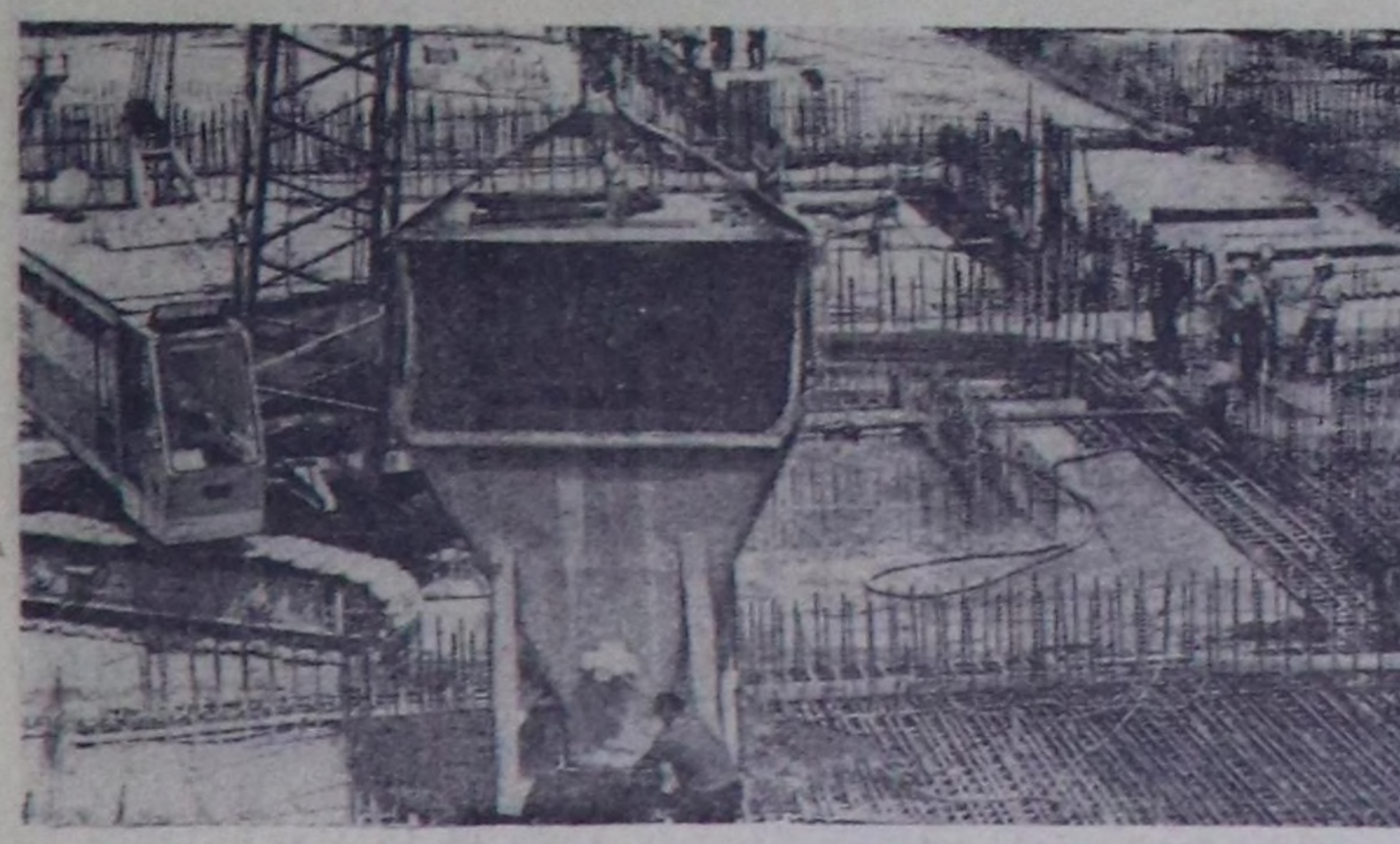
Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан. Кышкы оларларга көрүп болгаш малдыкылар сүтү-биле саваларын сүтү чыгарышта таарыштырбаан болгаш чымыггыттышпаан.

ИНДИЯНЫҢ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНИҢ АЛБАННЫҢ АЯНЧОРУУБИЛЕ МОСКВАДА КЕЛГЕНИ

Индияның Премьер-министри Морарджи Десаи совет дуртугалары чыдаанын Лугар албанын аян-чорун кылаан, октябрь 21-де Москвада келген.

Индияның Премьер-министри Морарджи Десаи совет дуртугалары чыдаанын Лугар албанын аян-чорун кылаан, октябрь 21-де Москвада келген. Индияның Премьер-министри Морарджи Десаи совет дуртугалары чыдаанын Лугар албанын аян-чорун кылаан, октябрь 21-де Москвада келген.

ТЫВА ЭКИ ТУРАЧЫЛАРЫНЫҢ ЧААЛАЖЫП ТУРГАН ЧЕРИНДЕ

Ревенщина! Арга-арыгын, эң-көк хөлдөрин, дөңгөмөк хөвү-шөлдөрин, кедегэй улуг заводтарын ораны. Бодунуң оолдарың революшюк, дайнык болгаш куш-ажылчы эрес-маадырың чоруттары-биле алдарнаан чер. Маңа Николай Ревенскийниң салгалы кан дег калып турган, маңа С. М. Буденныйниң болгаш К. Е. Ворошиловтуң командалы-быле тоолуругу Бирги Аытгы Армия дайындажы турган. Полес крайының хосталгалы болгаш чеченликчииниң дээш даштыкы эжелекчилерге уадр чүс-чүс демиселчилер амы-тынын берген.

Ала-чурттуң Улуг дайынының чылдарында Ревенщина партизан ораны алган. Улуг орус улустуң ат-сүрагыгы партизан разведчик Совет Звезделиниң Мадыны Н. И. Нузеновтуң эрес-маадыры чоруу бүгү делегейге билдингир. Облустың девисизирин, оң иштинде Ровно хоорайны немеч-фашист эжелекчилерден хостарыңга Тываның эки турачылары бээ улуг-хуузуң кириштирген. Ровночулар оларның дугайында чагай сөткөл-биле сактып чоруу.

СОВЕТ-ИНДИЙ ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

СЭКП ТК-ның Чингине секретары, ССРЗ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумун Даргазы Л. И. Брежневтиң, СЭКП ТК-ның Политбюро кеңешчиги, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгиниң, СЭКП ТК-ның Политбюро кеңешчиги, ССРЗ-ниң Даштыкы Херектер Министр А. А. Громко олар сөмөт чадаанын барында барып, байыр чедирип утсаан.

Индияның Премьер-министри Морарджи Десаиниң, Индияның даштыкы херектер министри А. В. Ваджаланиниң аразында чугаалажышкынар октябрь 21-де Кремльге болган. Индияның Премьер-министри Морарджи Десаиниң, Индияның даштыкы херектер министри А. В. Ваджаланиниң аразында чугаалажышкынар октябрь 21-де Кремльге болган.

Чугаалажышкынар совет таладан — ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы И. В. Архипов, Экономиктиң харылааларын куруу комитетиниң даргазы С. А. Сташков, СЭКП ТК-ның Чингине секретары дуаалыкчы А. М. Александров, СЭКП-ниң даштыкы херектер министри ораакчы И. П. Фирюбин, ССРЗ-ниң Индияга элчиси В. Ф. Мальцев, СЭКП ТК-ның чингине секретары референци Е. М. Самойлова, ССРЗ-ниң Даштыкы херектер министрлериниң улустуң кылдыр эргелекчилери И. Г. Суариков биле В. С. Соколов; Индий таладан — Премьер-министриниң көл секретары В. Шанкар, Индияның ССРЗ-де элчиси И. К. Гуджал, Даштыкы херектер министрлериниң даштыкы херектер талазы-биле секретары Л. С. Мехта, Кан болгаш шахталар министрлериниң секретары М. Сондх, Палл комиссарының чөвүлекчиси Л. Р. Кумар, Даштыкы херектер министрлериниң кылдыр эргелекчилери А. К. Дамодаран, А. Р. Део, Ш. В. Пурушотта олар киришкен.

ЧЕЧЕКТЕЛ-ДЕ, АКЫ-ДУҢМА РОВЕНИНА!

Чаагай чаартылгалар

Бугу совет кижилер-биле бир дөмөй, СЭКП ТН-ның октябрь (1977 ч.) Пленумунун болгаш ССРЗ-нің чаа Конституциясын хүлээп алган ССРЗ-нің Дээди Советиниң элечег-чон чедиги сессияның материалдары, бистиң партия Төп Комитетиниң Чингис секретары, ССРЗ-нің Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы, Конституция комиссиясының Даргазы Л. И. Брежневтиң аңаа ыңлаган илеткелги бистиң областын коммунисттерин, амылчы чоннарын чаа-чаа амыл-херектерге сөрүк киргенер.

Олар партияның өндүр чаагай пландарын амыдыралга бот-танзыраларына боттарының төлөптиг үлүүн кириринге белен. Беш чылдын ийги чылынын база нитизин-биле снгу беш чылдын даалгаларын күөссүр талазы-биле тодаргай хемчег-лерин күш-ажылы коллектив бурзуу тодаргай алган.

Улетпурнуң амылданчылары эртен чылын элээн чедишкенин амылдап, улетпур продукциянын сайгарарынын болгаш эң чугула кылгылар бүдүрериниң талазы-биле пландарын база социалисттик хүлээлгелерин куөсеткен. 1975 чыл-биле ден-дээр, бүдүрүлгенин хемчээли 5,3 катеп өскөн. Анылдын аныктыгын болгаш шынарын бедидер дээш калбарган социалисттик чарыш, бүдүрүлгелерин техниктиг эде дерилгезин илганы бо бүгүнчү чедип алырынга илгитиг болган.

Продукциянын шынарын, башкаар комплекстиг система-ны амылдап кылар болгаш негелдерин талазы-биле амыл областьта калбарган. Бедик вольтулуң аппараттар, тракторлар-нын артын электерин кыла заводдарының коллективтери, ленокомбинаттын болгаш өскө-даа бүдүрүлгелерин амылда-чылары бо талазы-биле чедишкенин болган. Эртен чылын 35 бүдүрүлгелерге 109 кылгыларын Шынар демээ-биле кы-лып турган.

Көзү амыл-агынын амылданчылары кызыман амылдаан. Олар нитизин-биле 760 муң тонна тараны ажаап, бир гадан-на 28,6 центнер дүмүттү алган. Картофельни, ногааларның дүмүдү багай эвес болган. Бада малдың, хаваннарын, дага-ларның баң салым өскөн.

Ровенинаның амылчы чоннары Октябрьның алдарыг юбилейин күш-ажылы чедишкенин утуп турар. Чингизээрге, Совет Ураинаның 50 чылы аттыг Ровенонуң бедик вольтулуң аппаратуралар заводунуң коллективин күрүнө планынга немей 85 муң рубльтин продукциясын бүдүрүп, ут-күшүрү алган план дүзүр 90 муң рубльтин продукциясын сайгарарын хүлээген. Остроитүң консерв заводунун, Ровена-да тракторнуң артын электер заводунун, «Перемога», «Мая Бирит» колхозтарының болгаш өскө-даа бүдүрүлгелерин кол-лективтери Октябрьның 60 чылыга алар болдурган бедиктен социалисттик хүлээлгелерин алгылаан болгаш саргаэн сөзүгө ээ болуп турарлар. Олар хамыкты мурун амылдын шынарын бедидер дээш демисекип илген. Күш-ажылын бүдүрүчүлүү-нүн темпизин бедидер, бүдүрүлгө фондустарынын амылгалын экинчилер дээш категориянын продукциянын амылгалын, материал-техниктиг чарыгалдарын эвээжидер, чиг-этни, олар чүүлдү, энергияны камаары оларның ичээлгенин түзүгө турган.

Оңу беш чылдын ийи чылынын пландарын хуусаа бетинде, Октябрьның 60 чыл оюна күөссүр деп патриотчу шимчээни-нде 19 бүдүрүлгө, 40 көлхөз, 180 үчүк болгаш бригада, муң-муң амылчылар, колхозчулар киржил турар. Ол эге-лээшкенин областын бүгү күш-ажылы коллективтеринде илалба детимичени алган. Ровно хоорайның, Дубно, Заспбу-нов, Ностеп районнарын болгаш нитизин-биле 177 бүдү-рүлгө коллективтери шууду амылдап, ай бурзууда күрүнө пландарын амыл күөссүр илген.

Областың партия организациясы организачы, политиктиг болгаш идея-инициативалыг амылчы СЭКП-нің XXV съезди-нин шийтирлерин күөссүринең угландырган.

Амгы үеде амылчыларын, колхозчуларын, албан-хаак-чыларын, областын бүгү амылчы чоннарын ичээлгенин төвүндө—партия Төп Комитетиниң октябрь (1977 ч.) Плену-мунун материалдары болгаш ССРЗ-нің Дээди Советиниң чеди-ги сессияның хүлээп алганы ССРЗ-нің чаа Конституциясы.

Ровенинаның амылчы чоннары, бүгү совет улус-биле бир дөмөй, чаа Конституцияны долузу-биле детип, сагыш-сеткил-дик ханызында өөрүп хүлээп ап турар. ССРЗ-нің Конститу-циясының эге бурзуун чон ортузунга тайлыырлар, пропа-гандалаар амыл областьта калбарган. Партия болгаш совет амылданчылар, 16 муң амыл лекторлар, илеткелчилер, 23 муң агитаторлар Үндэзин Хоойлунун канчаар-даа аамчон улуг учур-дузасын тайлыырлар турар.

Конституцияны чүгээлээшпешкен, амылчы чоннар областын бүдүрүчү күштерин хөгжүдөр дээш хүн бурү сагыш салымш-кыны дээш төрөөн Коммунисттик партияга, Совет Эвилелиниң ачы-дуңма улустарына өөрүп четтиргенин илгерилеп турар. Партияның ленинчи национал политиказынын ачызында бис-тин чуртувустун бүгү улустарының дузасы-биле Совет эрге-чагырганың чылдарында областын улетпур продукциянын бүдүрүлгези 35 катеп, күш-ажылын бүдүрүчүлүү 23 катеп өскөн болгай.

Көзү амыл-агы бүдүрүлгези база үндэзини-биле чаартын-ган. Быларгай, үрүмк тарачын амыл-агылардан ол коллек-тивтиг, амгы үениң техниказы-биле чөлсөлгөн сайзыраңгай бүдүрүлгө аларган.

Чырыктыг байырлаага чедир иш-ла хонук артык. Ровенинаның амылчы чоннары юбилейин чылда кылган чаа-гай амыл-херектерин түңнөп, төрөөн Коммунисттик партияны болгандыр улам сырып каттыкып, бүгү күжүн болгаш энер-гиянын партияның XXV съездиниң шийтирлерин, оңу беш чылдын пландарын күөссүринең өргүүдөгү бедиктен илгерил-леп турарлар.

САННАР, ФАКТЫЛАР

- Юбилейинг чылда улетпур бүдүрүлгелерин продукциянын 91 чаа хевирле-рин шигээлгэн алган, олар-ның 69-ү-үдү херегел-дини барааннары.
- Күрүенин Шынар демдон тымыска кымыл-ларын салы көвүдөп, Ам-гы үеде бүдүрүлгелер эң бедик категорияны 118 кылгыларын бүдүрүп үн-дүрүп турар. Эртен чыл-биле ден-дээр, оларның бүдүрүлгезин хемчээли 83 хуу угаткан.
- Ровенинаның амыл-чыларын юбилейинг чыл-да улуг күш-ажылы ты-дегенин чедип алганар. Олар күрүне тарая сар-дарын социалисттик хүлээ-лгелерин хуусаа бетинде күөссүринең. Төрөөн чуртун шыгзамырыгын 124 муң тонна тарак кирген.
- Социалисттик чарыш-на бедик көргүзүлгелерин обла-стың малчынары чед-ип алган. Сее айларын дүрүзүндө олар хүлээп алыр пункттарыга 230 муң акыг тонна сүттү чурт-калар. Ол эртен чылдын бо үедеги ден-дээр, 32 муң чыгым тонна хой бол-ганы ол.
- Оңу беш чылдын бү-дүрүлгези чылда чоңа ачы-дуза чедиреринин 56 метрлектерин болгаш комплекстиг пункттары областта амылданган. Ам-дыра халдырыга бүдү-рүлгелеринде технолуту-800 херекселер тургусту-ган, чоңа ачы-дуза чед-иреринин 15 хевирлери шим-гээлгэн.
- Ровенонуң үш дээш өөредилге черинде бо чаа өөредилге чылдын 15 муң студентлер өөренип турар.

КҮШ-АЖЫЛЧЫ СӨҢНЕР

Здобунов цементниң хой-той тутугларда билингер. Бистиң продукциямыс тутуг-жударымыс бедик үчүлгелди ал-ган дөмөй бодап, төрөөн бү-дүрүлгениң күш-ажылы ал-дарын калбартырынга сөөк база кирген үлүү бур дээр-инге чоргаарламыс арга чок. Ыңчалзаок амылдан эгелээп санымда-ла бо цемент-шифер комбинатының ден-дээр уруг тутуг шөлү тургалып сактып көр мөй. Тутуг улет-пурнуң көдөр чедип уруг бүдүрүлгезин чуртун оң-оң бүдүрүлгелерин коллектив-тери демисекип кылган. Тө-рөөн чуртувустун хой-хой бү-дүрүлгө коллективтери-биле бистиң найыралымыс чогуна-на мычтан төртүтүгөн болгаш чөчөктөлгөн.

Ылаңгыя сөөлү чылдарда найыралдык доңу улум бис-селен. Волгоград областьта Сибиряковтук цемент заво-дун, Уфелет ССР-де Ахангарал-ны цемент заводунун болгаш өскө-даа төрөлдөшкөн бүдү-рүлгелерин коллективтери-биле чарыш бот-боттарымыс дүрүлгезинде байла-шыдып солчурууска, оңу беш чылдын бирги болган ийи чылда алган социалист-тик хүлээлгелериниң чеди-шкенин күөссүринең уруг улетпур болган.

Аркадий МАЛЮК, Здобуновтук Октябрь Рево-люция ордениң цемент-шифер комбинатының машин-инан.

Ровенонуң дөң комбинаты-дан база бир артыкчы—ком-мунист Раиса Коветантинана Сивяева 1980 чылдын үлүүде амылдан эгелээп. Оон кады амылдан турар аштери аддар-дыг амылчыга кайтамчытыг күш-ажылы тымыска-биле байыр чедиргенер.

Р. Сивяева беш чылдын эге-лиден тура, 48,5 муң погон метр пөстү артыг үндүргөн. Ол дээрге күрүениң Шынар дем-дөөн тымыска артыгар-дыр. Бодуну хууда беш чыл пландарын Уруг Октябрьның 60 чыл-дында күөссүр дээш социалисттик хүлээлгезин ол боттан-дырып шыдаар-даа, чүте дээр-ге ол бүтүгө херек чүүлдер бар: пос-таамы артыгар улет-пурге хой чылдарда амылдан дүрүлгезин, мында амылды таарымчалыг кылдыр органи-зациялап тургусканы, эң дерин кылган машиналарын бары дээш оон-даа өскө. Оон антыда берген сөзүгө ээ болуп дээш уруг күзөл, Советтер чурту-вун аддардыг юбилейнге тө-лөпкө белектерин ужураар дээш ханы күзөл Раиса Сивяе-ва бар.

М. КАЛАПУША, Ровенонуң дөң комбинаты-ның радио-соогуңуңуң коррес-пондентинан.

Ровно комбинатының кол-лективтер цегинде комсомолчу-анитар бригаданың Октябрь мурунун күш-ажылы элэ-чөөгө киришпешкен, уруг чедишкенин чедип ап турар. Ук бригаданың бригадир Ук-раннамын Компартияның XXV съездинин делегалы Ольга Ивановна Ткачук бо чылдын планын 9 айларын дүрүзүндө күөссүринең.

«Полисаянка»

болгар сценада

Оденниг Ровно хоорай-ның болгаш Болгар Улус Республикасының Видински округунун амыл-ишчилери-ниң найыралы чылдан чыл-че өзүп турар. Олар амыл-агынын аны-буру адыр-ларының делегациялары-биле дүржүлгө солчуп, проф-фессионал болгаш бот-ты-вынгар уран чүүлдү кир-киччилерин сеткилдик хан-мызында хүлээп ап турар.

Болгарияда чаңчыл бол-ган «Дунайның чазы» деп культура байырлыгы Види-на деп Ровно-биле алышы хоорайга областын бот-ты-вынгар уран чүүл коллек-тивтери чедишкенин бр-реалгааш барганар. Ылаң-гыя УССР-нің алдарыг «Полисаянка» деп бот-ты-вынгар ансамбли эки ой-наан.

«Чаңчыл болган Видин-скиниң культура байырла-дынга бузулбо, бижынын бал-дытпап турар» деп, болгар журналист Милан Ангелов бижээ.

П. ЮРОВ.

Чүректеринде сиңиктирген

Ол учуражылыга акы-ду-ма Тымыска шүдүлгелериниң орус дилче олууртурган шү-дүктери чагыламын турган:

Саян бедик, Сибирь дегем Саянталын, элтангаштын халдысыма Айда, чылда чөтпөс боор мөй. Ыңчалза-лаа Украина — Ырак терде угым шыпаш болганчон-ла сагышым Бо-ла кирер, мырнай чок. Чакан дивес чалай сеткип Шанал өңү—коба мырп Ууг-Хемнин дилбанине Улап алган мырап берий. Найыскал Киветин, Мандым ороп Ровену Найырал дээр тымыс берген Мадырларын ыраакчыш Тыва шүдүкчү Ю. Козлөгеш

ма тыва чоңуңу мадырдыг аскердонуңуң эртен дайнычы оруун болгаш оларын тоөгү-дү өөренип турар кызыл-истокчилер.

Иван Тимофеевич аскердонуңуң капитан Кезил-солдун, парторг Байысмыла-нын, элдо командирин уруг лейтенант Бүрөксейтин, стар-шина Давы-Сергейин болгаш тыва санитары кыстарың мадырдыг чорунуң дугайында чүгээлгөн берген. С. М. Бүдөйниң далаазымыс 1943 чылда Тыва Арат Респу-бликага келгеш, эки турачы-ларын доруу-төрөдери-биле танымал чоран. Дажы-Сергей-нин адым суурга болуп турган митингке анык совет офи-церге «Мэон огулмуңу, оң-ш-өөрүңү канчаар дайында-

УКРАИН ӨҢҮҮМГЕ

Чаңчыл дег ок сарып бадым, Частыр бомба удул-мөөрөн, Кызыл-кыч чок турар өйдө Кызыл Шериг одуруунга

Шах ол допшун, берге түпкөр Сагыштардан уттулдураан, Ам мен мында—фрактисит, А сен мында — агроном.

Дангыранты берип турар, Танымшкымыс—уттушпаан бис. Гвардияны кызыл тутуу Кырмыска бедик тутуш,

Холга чөтөк тууду алгаш, Хосталгамыс камгалаан бис. Аамы-биле чуртту каастап, Аамы-кежип бижыгаан бис.

Дубно, Ровно хоорайларын Тулушкунга хосталтымыс. Шилей өтүр төгүлгөн хан Шаркитиве сиңип турда,

Чоалыг шөлгө төртүтүгөн, Чаагай өйдө каңаттыганы, Бүдүрүлгениң найыралдыг Өжүр базар күчү турба!

Хөйленяңи ора тыртшап, Хөлчөк камыг шарып берди. Шап оон тургаш, база катеп Шап халдан кирипчи: бис...

О. СУВАКИТ.

Социалисттик Күш-ажылыч Мадыры Алексей Моисеевич Данилов—Гошанск районда Жданов аттыг колхозтун трактор бригаданың бригадирин, Ол—Горбановск ортумак шко-лазынга үргүлчү аалдан чедө бээр. Ол школаның дөсүмчүлү-кү бригадириниң баштап турары механизаторлар коллективинде амылдап турар.

Саранск районун Ватутин аттыг колхозунун агитбригады Ровнода сабылган. Ол агит-бригада орус-аңгыл болгаш рес-публиканың конкурстарының иаш дайып тымыска.

ПАРТИЗАН АЛДАРНЫҢ ХООРАЙЫ

«Эртен аныктер! Салер-ниң мурундаа чок өң-үктеринг болгаш эңк элериң, мадырларын ал-дары болгаш күш-ажылы чедишкениң-биле бүр-геттиң хоорай-дыр. Тулушкунуңарга бистиң Ровенуңуң адаркыткан кичилерин мадырдыг чо-руктарыга бистин-биле ка-ды чоргаарламын, өңүк-тер. Оңу бөгү күш-ажылы херектери-биле алдан-кыдып турар кичилеринг холдарын тудуар. Ылаң-гыш дегем шөлдөкс, чы-ның күдүмчүлүрине эки кичилерге уткүштүр кыл-шан тажынар. Кирин моорла-нар!»

деп билип аар бис. 1783 чылда, Польшаны ийи ду-гаар чаргынын соода, Ровно Россиянын апарган болгаш Волынь губерния-ның хоорайы аларган.

квартиразының болгаш эр-тем атеизминин музейнин экспонаттары чүгээлгөн ту-рар.

1939 чылдың сентябрь 17—Ровенуң чурттагачы-ларының болгаш областын бүгү амыл-ишчилериниң амылдарында кижил-дөө уттулдурубас хуу. Ол хуу ак-люк элекселериниң оң-тоо чыл дүрүзүндө терин-делейин соода хоорайга хосталганын кызыл туту база аалдан кысып берген.

1939 чылдын декабрь 4-тен эгелеп, Ровно—Украина ССР-нің Ровно областынын төвү аларган. 1941 чылда оң чурттагачыларынын са-лы 50 муң кижил чедип турган.

Ровенуң дугайында эр-тен болгаш амгы үениң чо-галычларында хой-хой көмүрүндө бижитилген, алаа дык хой алдарыг кижилер чурттап турган, оларның аттарына револю-жур чоргаарлашырлар. Ол дээрге Т. Г. Шевченко, Ле-си Украинска, Л. Н. Толстой, Николай Островский, Ярос-лав Галан болгаш өскелер-даа. Совет Эвилелиниң Ма-дыры, ССРЗ-нің ужудукчу-искомоватывмы Олег Мапа-ров болуунуң анык чыл-дарын бистиң хоорайымыс-ка эрттирген. Ол Ровенуң № 3 ортумак школазын дооскан.

1941 чылдын июль 22. Ол эртен Ровно хой-хой совет хоорайлар-биле кады фа-шист авиациянын каргы бомбалашыныга таар-гышкан. Гитлерчилер хоорайны эжелеп алган, оңу Совет Украинаның эжелет-тиген черлеринин анык-сыламы кылып алганар. Манды украин чоңуңуңуң ша-жылакчыры Эрик Коха

баштапкан рейскомиесе-рият тургустунган. Ровенуң амыл-ишчиле-ри гитлерин эжелетчилер-ге удуур мадырдыгымыс-де-мисекип турганар. Ук-раинаның КН(б)-янын об-номуңуң далаазымыс-биле чанык ажал чорудары-биле буржуа-помощник Польшаның чылдарында-ла революсту демиселди уруг школаның эртен комму-нист амгы үеде Совет Эви-лелиниң Мадыры Т. Ф. Новакты мынар чоруткан. Оң мурунда партия амылданчыларын чоран Н. М. Остафьев биле П. М. Мирюшенко оларның удурут турганын чакыт ор-ганизация база Ровнога хо-делип турган.

Мүк-муң ровночулар спортка оза мыкатар. Оларга 25 муң олдутту ста-дионуңуң, эштер бассейниң, студентларын спорт кор-пузуңуң, Совет Эвилелиниң, ЧССР-нин, Польшаның, ГДР-нин, Швецияның бол-гаш өскө-даа чурттарыны шылтарангай мотогошпи-териниң кирилгези-биле со-лун маргалааларын эр-тирин турар мототрекни ылган.

Оң лоң магистраты бо-лур Ленинскаа кудумуңу, Моон, Киев трасасында хоорайының төөгүчү эгелээп, оң дугайын 1282 чылда мычтан төөгү делегалып-

Ровно чоогутга Совет Эвилелиниң Мадыры Д. Н. Медведевтиң «Шилекчи-лер» деп партизан отряды база турган. Алар-сура-дыг разведчик Николай Иванович Кузнецов боду-ну мадырдыг чоруктары бо хоорайнын күдүмчүлү-күгө кылган. Ылаңгыш Ровенуң партияны алды-рымы хоорайны деп адап турары чере шим.

Хоорайнын төөгүчү, оң мадырдыг эртен оруун болгаш амгы найырамыг үе-нү музейлерин — чурт-пичилел, дайнык алдар музейлеринин, Н. И. Кузнецовтун мемориалдыг музей-леринин амылданчыларын дараазымыс бирги ора-зын чымы.

Я. ЧАЛЫЙ, Ровно хоорайының делегациясының даргазымыс бирги ора-зын чымы.

ЭКОНОМИКАНЫҢ ЭҢ АНЫЯК ЖУРНАЛЫ

ТӨРЭЭН ТЫВАВЫСТА

Семинар эрткен

Партиянын Тажу райкому политиктиг болгаш экономиктиг өөредилгенин пропагандисттерин семинарын организиртти эрттирген.

Аңаа СЭКП-нин экономиктиг политиканы дугайында лекцияны партия райкомунун ийги секретары Ч. Ууумбара кылган.

Эрткен өөредилге чылында политиктиг өөредилгенин түңнөндөрүн база чаа өөредилге чылында сорулгаларны пропаганда дурмулга солукшан. Районунку харылаа белдиринде марксизм-ленинизмниң үндөзүнөрин өөренир шюланьч пропаганда Демитт Седздар, «Тора-Хем» совхозтун Адыр-Кежиг суурда коммунисттиг куш-ажыш шюлазыныч пропаганда Андрей Амбарки олар боттарыныч пропаганда ажилдарыныч дурмулгаларын семинарныч киркиччилеринге чугаалап бергенер.

Бистиң норр.

Көжер телестанция

Тайтылган он чыл мурнада, 1967 чылда, он Тыва АССР-нин амырдалыгына чугула болушуну болган: Кызыл хоорайга телевидение төвү ажыттылган болгаш «Орбита» станциязы ачылдып эгелзэн. Он бээр республиканың чамдык районнарыныч болгаш куртакчылыг черлериниң чону бистиң улуг Төрзөн чуртувустун найысылалы Москвадан болгаш Кызылдан теледичидылганы көөр аргалык болган. Улуг Октябрьныч 60 чыл юбилейниң чылында эң ырак-узак районнар безин теледичидылганы көөр аргалык апарганнар: космостан дорт хулзун алычкылары болгаш улаштыр дамчыдылган кылдыр дериг-херекселдерни чамдык черлерде тургусулаан.

Октябрьныч 20-де Кызылдың телевидение төвү чаа техниканы элган. Он болза, көжүр чоруу телевидение станциязы-дыр. Он дузазы-биле республика төвүндөн байырдаларны, хурап-сулгаларны, өюн-концертти дорт дамчытып болур. Он ышкаш видеомагнитофоннар база көлгөн. Магнитофоннарныч дузазы-биле дамчыдылганыч киркиччилерин, көрүгүр дээн чүүлдерин баш удуу бинидип тырттыргаш, сөөлүнде дамчылар. Ынчангаш республиканың чону меон сонгаар телевидение-ниң дамчыдылгаларындаан хой-хэй чүүлдерин көөр аргалык болганнар.

ЧУРУКТА: көжүр чоруу телевидение станциязы.

А. МОНГУШУН тырттырган фотоу.

В. И. Ленин аттыг Тываның даг-дүгү арыглаар комбинадында бөдүн рудалар арыглаар бөдүн оператору комсомолчу Лида Шведова техникчүм доосан соонда ында ачылдып эгелзэн. Комсомолчу ныс кызымак ажылы-биле коллективте макулталыг кинилериниң бирээзи.

КАИ-НИҢ ДЫҢНАГЫ

ДЕМИСЕЖИР ХЕРЕК

Кызыл—Сарыг-Сев оруу ындун көжүр хайымыг эвес-ле, ыңчалда-даа шимчөөшкени маана бичин-даа үзүктөбес. «Сельхозтранстван» автобүдүргүзүшүнүн ижилери П. Леонтьев биле, чөбү ажыг машинналарын хынан алашкыста, бир машина орукта ашылдык, ижиле чоруу өр. Леонтьев доктадыты. Кабылда эврикчү колданы, оон-биле көкө чеди хире харыт урут илган олтур. Он болза «Ком-Тей» совхозтун чолаачыны И. Болдырев уруу-биле чоорааны ол. Оң тайтчы-быры биле алырга, ажыг чөбү биле бензин кудуң ап чөрааш, чөстөн сугта кире дүшкөш, боду база «күтүгүн» алган. Чолаачыны руздан чаалааткан, КАИ-ге эвкээрге, оң артык көргүзүшүн дилег гурарын чүгү дээр боор. Ыңчалда-даа арагачы чолаачыларга көргөтүрүбөс.

Тарып боозалдыга сталянызын чолаачыны В. Филипов дугар чок машина-биле бүдүп иделди чоруу тургаш. Кызыл КАИ-иниң пачалыгы В. Бродяковта таварышкан. Чолаачыны болгаш дугар чок урелин машинаны алыагыч үлдүгүн шикшер Каракулов чолаачы биле КАИ-ге ужура-зыр, чогуур хемчет адырар ужура таварышкан. Суз комбинадыны, С. Тока аттыг солуктуу чолаачылар Астафьев, Шелкунов болгаш өскө-даа чолаачылар руло. Эрипчи чыла медонни, торнозу дош өскө-даа тузула чүүлери үрелин машиналар-биле орукка чөрааш туттурганнар.

Дежурнылаашкындан солукшан, хоорайны КАИ-инге келеринске, кабинетте ижилер-даа, херим шитилде ижилер-даа арбын болду. Хоорай КАИ-иниң пачалыгы В. Бродяковтан көрдүдө айм кичаар артып турарын сонуурган айтырдым.

— Шимчөөшкени чурумунуң хажыдычыларын илердиринге хой-ниятичи автодуржиктер удуз дузаны чедирин турарын баштай демделерин кээин—деп ол чугаалады.— Ыңчаарга эврикчөрааш, ооал-ондун кылдын турар чолаачылар дугайын чөртү чугаалавсаан мен. Бо дөрге, шынында, хажыдышылар эвес, а кеминг үзүлдүгүлдүр-дир. Олар машина-техниканы үрели, кижилерин кемделди, харыт-даа амы-тымында чурелип турар-дыр. Чыл эгелзенил бээр инспекция болгаш хой-нияти эврикчөрааш 800 ажыг

— Шимчөөшкени чурумунуң хажыдычыларын илердиринге хой-ниятичи автодуржиктер удуз дузаны чедирин турарын баштай демделерин кээин—деп ол чугаалады.— Ыңчаарга эврикчөрааш, ооал-ондун кылдын турар чолаачылар дугайын чөртү чугаалавсаан мен. Бо дөрге, шынында, хажыдышылар эвес, а кеминг үзүлдүгүлдүр-дир. Олар машина-техниканы үрели, кижилерин кемделди, харыт-даа амы-тымында чурелип турар-дыр. Чыл эгелзенил бээр инспекция болгаш хой-нияти эврикчөрааш 800 ажыг

Арагачы, чурум чок чолаачыларын буруу-биле чөсө кижик качыган, чөсө чүк чедиртпемей, чөсө карама-когарал боор турарын транспорт-биле холбоалыг кижилер—чолаачылар-даа, удуруччулар-даа хандыр бодан, чогуур түнөөдү үндүрзе эки. Машинаны эврикч башкаар, кудумчу чуруму сөгүвөсө чолаачылар-биле демселди бичин-даа кошпады болбазы ыңчанган чугула.

Ю. ЕГОНИН, хой-ниятич автономсектор.

Социалист бүдүргүшү өргөткөн башкаары чыл көлгөн тудум улам нарындап, оон хемчөөлү угадыл, бүдүргүшү тургузуу чаартылып, продукцияны шынарлыче итээлде шыгычараа, ачык-аңгы болгаш материалды куралыларга ыңгалде бөдүн турар. Ажыг-аңгы сорулгаларын салды, шикшөөлөрү улам-на нарындап көз чыдар. Ажыг үеде партияны экономика тала-зы-биле политиказыныч эң чугула сорулгаларың бирээзи узуу ажыл-агымны улап-башкаарыны механизмин сайааргайдыкыдыр бооруун СЭКП-ниң XXV съездинде демделди. Экономиканы удурутуу эврикчөрааш талазы-биле хемчөөлөр алыг үеде эң чугула куралыларын бирээзи кылдыр саяаттылган турар. Чүгү дээр, оң чон ажалыны оңу бөш шимчөөлөрүн күрөөшүрүнө илди бээр, эң ныска хуу-саада ажык-дууаны көргүсөр арга боор турар.

ССРЭ-нин Эртемвер академияныч Сибирь салбырынын удурутуу турары «Экономика болгаш улетуур бүдүргүшү» ортаазаастары («ЭКО») деп журнал тус-тус бүдүргүсө, адыр, каттыжымынны болгаш бугу узуу ажыл-агымны улап-башкаары сайааргайдыкыдыр айттырдылар чырылган, бирээзи турар. Он азууларын бүдүргүсө болгаш тудат черлерин удурутуучуларынга, экономистерге, социалогтарга, дээди болгаш ортумак тускай

чөлаачыларын туткан. Оларын арамында №1 АТБ-нин 34, Көдө ажык-агым министрствонун АБ-иниң — 30, ниңга АТБ-ниң—24, Тыва аэтомобилаттың—23 чолаачыла-

дер-биле хой-хөй удаа ойвап, чедирининиң болган. Стейнниң ол үеде чогадычы чоруу хой-агт кыргын, оон бүдүргүсө чүтүздүгү аңкалар кылдыр, доштинги комбинацияларын чорудар турган. Оң соонда хереттен маргалдаарга кирешестей берген болган он чыл дугузунда «Филд» деп журналды шыдыраа килдизин удурутуу, оонун теорияны хайымы-биле өөренип турган. Адак сөөлүнде ол делегей маргалдаарына катан киркиш эгелзэн. 50 харымында ол И. Цуверт-биле ойвап, удуу алган, шыдыраа талазы-биле делегей чемпиону атка четкен.

Т. ЗАТУЛОВСКАЯ, делегей грөссмейстеры.

ДЕБЮТ

Шыдыраачы өшүнү кандыг көшөр эгелзеп алыры чугула ужуру-дуулап. Ынчангаш ил-эң бүрүз бир-ле хандыкыларды дебюттук болур. Дебюттар дик онзагай чери «Синглин нармагалды» деп баштайгы эге көшөр онзагай черин ээлеп, чөбүргө вентин маргалдаарына эң делегерлей дебют аларган. Эге 1. М е5 деп бөдүн соонда чөрааш италан шидыраачы Д. Греко (1600—1634 чылдар) бөдүнү позунга бир-ле дугарында хамы анализде.

Синглин нармагалдында чөкөт чогааттылган «гогосал» дээр бир хенр солуп болуу турар. Аңаа хандык-кандыг аныктыг «тамгалар» ойлан илг талага таварыш бээрин 1970 чылда чагаалажып ойвап бир салыгдан көрүп болур.

Кондан Джорджевич

Ю. ЕГОНИН, хой-ниятич автономсектор.

өөредилге черлериниң башкаарында, эртем-шикчилде, төлөөлө, конструктор организацияларыны ачык-аңгыла-рынга таварыштыр тургусулап. «ЭКО» эрете бистиң хушта экономика алырларынага тускайлаттылган эвине «аңык» сетүүлериң бирээзи боор турар. Журналды 1970 чылдан бээр парлан үндүрүп турар. Бо кыска хуусаанын илтиде журнал экономика алырлары-биле холбошкан кижилерин ортузунда эвине бештерепти боор, оларныч уагт сонуургалын болдурган.

СЭКП ТК-нын Чингизи Секретары, ССРЭ-ниң Дээди Социалист Президиумунун Диргазы эл Д. И. Бреснев партияның XXV съездинде илтида дош: «Экономиканың бүтү адырларын улап-башкаары, ажыктыг туркуту болгаш шимчөөлөрүн шиктирилик-биле бөдүрүсө дээр эврикчөраашы—ажыг үеде министр-ствон болгаш бүдүргүсө бүдүргүсө эң чугула чүгүлдүр-дир, аштыр». Ону удурутуу бол-дурбушаан, журнал. «Оңу бөш чылдын айткылары», «Найнашкыны сайааргайдыкыдыр», «Улап-башкаарыны системалары болгаш арагалары», «Бүдүргүсө алыр улагытарын айткылары», «Эртемге болгаш бүдүргүсө хой-агымны» дээр оон-даа өскө эгелзеп-биле материаларын калбаа-биле нарып турар.

Бүдүргүсө улап-башкаар талазы-биле эртемниң дуржуу-

газы сөөгү үеде дыка улаган. Ыңчалда-даа бүдүргүсө тургузуу удурутуу оң дугузунда материалды илел, тыварына үр үе-шакты чарыт-дар апалар. Ынчангаш бүдүргүсө удурутууларына болгаш «специалисттерге бо талазы-биле дузалары, — «ЭКО»-нун көз соругазы ол боор турар.

«ЭКО» теориятыг айткыларын чырыдарында эгелзеп, тус-тус бүдүргүсө черлерин ачык-аңгы экономиктиг анализ кылырлар чедир, дыка делегем соруганы салган ачылдып турар сеткүү болур. Оон наараа чүүдүрлерин ижилери база калбаа—ол чүгө эртемге хамаарышкан чүүдүрлерин эвес, харын база дуржууда дугайында чечен чүүл-лары, очерктерин, интервьеларын, сапал-оңал солукшунунарны база нарып турар. Аңаа боттарыныч чүүдүрлерин, ачылдылар совет экономик-теремденер, ажык-агым удурутуучулары. ССРЭ-ниң Курлалымын, министрствон ачылдыкыларын, партия обкомпарыны, крайком-нарымын секретарылары бичин турарлар.

Журнал муриякчы дуржу-галы эвине калбаа-биле тайы-лырлап, бичилерин оралдыкылар турар. Чыккы, Волгалык, Төв-дүң аттыг автомобиль заводунуң, «Уралэлектротехника» китыкчылыгынын, Перини телефон заводунуң болгаш өскө-даа уагт-уагт бүдүргүсө черлерин дуржуула-

газы сөөгү үеде дыка улаган. Ыңчалда-даа бүдүргүсө тургузуу удурутуу оң дугузунда материалды илел, тыварына үр үе-шакты чарыт-дар апалар. Ынчангаш бүдүргүсө удурутууларына болгаш «специалисттерге бо талазы-биле дузалары, — «ЭКО»-нун көз соругазы ол боор турар.

«ЭКО» теориятыг айткыларын чырыдарында эгелзеп, тус-тус бүдүргүсө черлерин ачык-аңгы экономиктиг анализ кылырлар чедир, дыка делегем соруганы салган ачылдып турар сеткүү болур. Оон наараа чүүдүрлерин ижилери база калбаа—ол чүгө эртемге хамаарышкан чүүдүрлерин эвес, харын база дуржууда дугайында чечен чүүл-лары, очерктерин, интервьеларын, сапал-оңал солукшунунарны база нарып турар. Аңаа боттарыныч чүүдүрлерин, ачылдылар совет экономик-теремденер, ажык-агым удурутуучулары. ССРЭ-ниң Курлалымын, министрствон ачылдыкыларын, партия обкомпарыны, крайком-нарымын секретарылары бичин турарлар.

Журнал муриякчы дуржу-галы эвине калбаа-биле тайы-лырлап, бичилерин оралдыкылар турар. Чыккы, Волгалык, Төв-дүң аттыг автомобиль заводунуң, «Уралэлектротехника» китыкчылыгынын, Перини телефон заводунуң болгаш өскө-даа уагт-уагт бүдүргүсө черлерин дуржуула-

газы сөөгү үеде дыка улаган. Ыңчалда-даа бүдүргүсө тургузуу удурутуу оң дугузунда материалды илел, тыварына үр үе-шакты чарыт-дар апалар. Ынчангаш бүдүргүсө удурутууларына болгаш «специалисттерге бо талазы-биле дузалары, — «ЭКО»-нун көз соругазы ол боор турар.

«ЭКО» теориятыг айткыларын чырыдарында эгелзеп, тус-тус бүдүргүсө черлерин ачык-аңгы экономиктиг анализ кылырлар чедир, дыка делегем соруганы салган ачылдып турар сеткүү болур. Оон наараа чүүдүрлерин ижилери база калбаа—ол чүгө эртемге хамаарышкан чүүдүрлерин эвес, харын база дуржууда дугайында чечен чүүл-лары, очерктерин, интервьеларын, сапал-оңал солукшунунарны база нарып турар. Аңаа боттарыныч чүүдүрлерин, ачылдылар совет экономик-теремденер, ажык-агым удурутуучулары. ССРЭ-ниң Курлалымын, министрствон ачылдыкыларын, партия обкомпарыны, крайком-нарымын секретарылары бичин турарлар.

Журнал муриякчы дуржу-галы эвине калбаа-биле тайы-лырлап, бичилерин оралдыкылар турар. Чыккы, Волгалык, Төв-дүң аттыг автомобиль заводунуң, «Уралэлектротехника» китыкчылыгынын, Перини телефон заводунуң болгаш өскө-даа уагт-уагт бүдүргүсө черлерин дуржуула-

газы сөөгү үеде дыка улаган. Ыңчалда-даа бүдүргүсө тургузуу удурутуу оң дугузунда материалды илел, тыварына үр үе-шакты чарыт-дар апалар. Ынчангаш бүдүргүсө удурутууларына болгаш «специалисттерге бо талазы-биле дузалары, — «ЭКО»-нун көз соругазы ол боор турар.

«ЭКО» теориятыг айткыларын чырыдарында эгелзеп, тус-тус бүдүргүсө черлерин ачык-аңгы экономиктиг анализ кылырлар чедир, дыка делегем соруганы салган ачылдып турар сеткүү болур. Оон наараа чүүдүрлерин ижилери база калбаа—ол чүгө эртемге хамаарышкан чүүдүрлерин эвес, харын база дуржууда дугайында чечен чүүл-лары, очерктерин, интервьеларын, сапал-оңал солукшунунарны база нарып турар. Аңаа боттарыныч чүүдүрлерин, ачылдылар совет экономик-теремденер, ажык-агым удурутуучулары. ССРЭ-ниң Курлалымын, министрствон ачылдыкыларын, партия обкомпарыны, крайком-нарымын секретарылары бичин турарлар.

Журнал муриякчы дуржу-галы эвине калбаа-биле тайы-лырлап, бичилерин оралдыкылар турар. Чыккы, Волгалык, Төв-дүң аттыг автомобиль заводунуң, «Уралэлектротехника» китыкчылыгынын, Перини телефон заводунуң болгаш өскө-даа уагт-уагт бүдүргүсө черлерин дуржуула-

сең регионуну составында нарып турары билдирер. Ынчангаш Тыва АССР-ниң узуу ажыл-агымны шимчөөлөрүн айткыларын Сибирь алырлары-биле холбошкан кылырлар боор чугула. Моон сонгаар журналды арына-рына Тываның экономика-зын хожууду-биле холбошкан чүүдүрлерин парлаттылар чугула чок. Бо талазы-биле шикчилде ачылдылар эвон хой эртем-шикчилде организа-циялар, оларын-биле кады ССРЭ-ниң Эртемвер академияныч Сибирь салбырыныч, Экономиканыч болгаш улетуур бүдүргүсөниң ортаазаастарыныч шиктидүү база оон Кызылда 1975 чылда органи-зациялашкан Тыва лаборато-рияны кылдып эгелзеп берген. Ол черлерин ачылдыларын түпкүлери журналды арына-рынага чыраттылган турар.

Устунда чүүдүрлер эвон, журналдын чырыдар темала-ры-даа, номчукчулары-даа хой боор турар-дыр. Оон чүүдүр-дери чүгө эртемденерге болгаш специалисттерге эвес, харын база экономиканың амы айткыларын сонуурган калбаа номчукчуларга солун боор турар.

А. БЕГЗИ, Тываның экономиктиг ла-бораторияныч эртем ачылдыкчы.

Дирит амыттарың оон-да хөвөр кылдыр чорун-даштан човун кылыр-ына Сапа доран-на өөренип алаан. Ындыг мергезилге оон оон ады-ма, Бора-Тайга шюла-зын куп-ажык баш-кызы М. Ондар өөр-екш. Сапа ам даштан болгаш илтидан илти-бүр өвүр-хенерлерин кезип, чааар дош утуу күз-ле биле шенеттин, мергезип турар.

ЧУРУКТА: Сапа Он-дар амыл үезинде. А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

БИРГИ ЧЕМПИОН

Шыдыраа талазы-биле төөгүде эң баштайгы делегей чемпиону-биле номчуктуу таптырып көрөин. Он болза, Чехословакиянын Прага хоорайныч төртүтүгөн Вильгельм Стейниц-тир.

Стейниц шыдыраа окулунга чүгө 22 харымында эгелзеп, Венамын политиктиг институтка өөренип турган. Бузулг ханыма-биле кирген. Дөрт чыл эртемде Лондонга болган су-рулгагы шыдыраачыларын нармагалды киркишкен, адыгы черин алган, делегейге сурагымы эгелзэн. Маргал-даа соонда ол Лондонга артык калган, бугу-ле амырларын шыдыраага тураскалаткан. Оон эгелзеш шымык дээр мастер-

дер-биле хой-хөй удаа ойвап, чедирининиң болган. Стейництин ол үеде чогадычы чоруу хой-агт кыргын, оон бүдүргүсө чүтүздүгү аңкалар кылдыр, доштинги комбинацияларын чорудар турган. Оң соонда хереттен маргалдаарга кирешестей берген болган он чыл дугузунда «Филд» деп журналды шыдыраа килдизин удурутуу, оонун теорияны хайымы-биле өөренип турган. Адак сөөлүнде ол делегей маргалдаарына катан киркиш эгелзэн. 50 харымында ол И. Цуверт-биле ойвап, удуу алган, шыдыраа талазы-биле делегей чемпиону атка четкен.

Т. ЗАТУЛОВСКАЯ, делегей грөссмейстеры.

И. ШИННИНГ.

И. ШИННИНГ.

И. ШИННИНГ.

И. ШИННИНГ.

И. ШИННИНГ.

И. ШИННИНГ.

Дирит амыттарың оон-да хөвөр кылдыр чорун-даштан човун кылыр-ына Сапа доран-на өөренип алаан. Ындыг мергезилге оон оон ады-ма, Бора-Тайга шюла-зын куп-ажык баш-кызы М. Ондар өөр-екш. Сапа ам даштан болгаш илтидан илти-бүр өвүр-хенерлерин кезип, чааар дош утуу күз-ле биле шенеттин, мергезип турар.

ЧУРУКТА: Сапа Он-дар амыл үезинде. А. ЗАЙЦЕВИЧ фотоу.

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

«Тыва көдө тузуг» грестин автобалазыны кол ижилери Ю. Белов үш салгыны улаштыр аштырышканы чок салып келген, дөрт дугарында Ч. Оон-биле ужурашкан. Салгыны ортузунд ак таланын ады Беловтун тергезин чара шалад,

вүндөн байырдаларны, хурап-сулгаларны, өюн-концертти дорт дамчытып болур. Он ышкаш видеомагнитофоннар база көлгөн. Магнитофоннарныч дузазы-биле дамчыдылганыч киркиччилерин, көрүгүр дээн чүүлдерин баш удуу бинидип тырттыргаш, сөөлүнде дамчылар. Ынчангаш республиканың чону меон сонгаар телевидение-ниң дамчыдылгаларындаан хой-хэй чүүлдерин көөр аргалык болганнар.

ЧУРУКТА: көжүр чоруу телевидение станциязы.

А. МОНГУШУН тырттырган фотоу.

Шелевидение

ОКТАБРЬ 23-ТЕ МОСКВАДАН

10.00—Медээлер.	премьералар
10.10—Зарядкаже, чыскаалы-нар.	14.10—«Кудония шагы».
10.30—«Будниче».	15.10—«Улук орустун үе-чада-лы», «Шаннама». Урал-көкөш фильм.
11.00—«Совет Эмелетинге бар-рап боор тур мен».	16.50—ССРЭ-нин улустун ар-тыл Б. Руденко совет композиторларынч «Мр-ларынч» күүлери.
12.00—«Музыкалыг кино».	17.10—17.50—Чалсар.
12.30—«Киногапар», «Адалары болгаш урууларын» леи илтидан. Докумен-талдык телефильмин премьералар. Эге сөөгү чогаалчы А. Сурган чугаалаар.	17.50—«Кино лавчоруттары-нын клугу».
	18.50—РСФСР-ниң алдарымы артыл О. Воронин йр-лаар. Н. Осипов аттыг Күрүлениң академиктиг аруу уагетун оркестри концертке киржир.

ОКТАБРЬ 24-ТЕ КЫЗЫЛДАН

17.00—Мультифильмдерниң програмказы.